

1949 Notionnes.

Plus

→

→

Valuutansäännöstely Tanskassa

Valuuttalainsäädäntö v:n 1931 jälkeen

V. 1929 tapahtunut käänne taloudellisissa konjunktoureissa ja sitä seurannut pitkäaikainen yleismaailmallinen pulakausi pakotti useimmat maat ryhtymään erikoistoimenpiteisiin taloutensa turvaamiseksi. Syksyllä v. 1931 katsoi Englanti olevansa pakoitettu luopumaan kultakannasta ja näin annettua esimerkkiä seurasi lukuisa joukko muita maita, eräänä ensimmäisten joukosta Tanska. 29.9.1931 annetulla lailla vapautettiin Nationalbanken velvollisuudesta lunastaa setelinsä kullalla ja jo muutamaa päivää aikaisemmin oli hallitus kieltänyt kullan maastaviennin. Vapautua annettiin aluksi vain lyhyeksi ajaksi, mutta on senjälkeen tullut jatkuvasti uusituksi.

Samoihin aikoihin kuin e.m. laki annettiin, teki Nationalbanken yksityispankkien kanssa sopimuksen valuuttankäytön rajoittamisesta ja marraskuussa samana vuonna annettiin laki, jonka tarkoituksena oli estää obligatioiden maahantuonti sekä toisaalta varmistaa vientivaluutan saanti. Tätä lakia seurasi jo pari kuukautta myöhemmin uusi, edellistä huomattavasti laajempi laki, joka salli arvopapereiden ja tavaroiden maahantuonnin vain Nationalbankenin luvalla.

Valuutansäännöstelyn ja -tarkkailun käytännöllistä hoitamista varten perutettiin ~~lakia~~ n.s. Valuta-central, joka toimi aluksi Nationalbankenin välittömässä yhteydessä, mutta siirrettiin laajennuttuaan ensin erilliseen rakennukseen ja myöhemmin Kauppaministeriön yhteyteen. Tämä laitos oli toiminnassa aina vuoteen

1940, jolloin sodan luomat uudet olosuhteet pakoittivat ryhtymään valuutansäännöstelyyn uudelleenjärjestelyyn.

Sotaa edeltäneen ajan ulkomaankaupan pääpulkakysymyksenä oli tuontiylijäämän rajoittaminen. Tuonti ulkomailta pyrki näet aina sodan alkuun saakka jatkuvasti muodostumaan suuremmaksi kuin vientimahdollisuudet ja niukat valuuttareservit olisivat sallineet. Näin ollen oli ryhdyttävä tuonnin säännöstelyyn, joka vähitellen laajentui käsittämään melkein koko tuonnin. Käytännössä toteutettiin mainittu säännöstely siten, että Valutacentralen yhteistyössä Kauppaministeriön ja eri alojen edustajain kanssa laati tavararyhmittäin ja tuontimaittain tuontisuunnitelman. Tämän suunnitelman puitteissa jaettiin 4-6 kuukauden jaksoissa tuontilupia maahantuojille suhteessa heidän aikaisempaan tuontiinsa. Samalla varattiin kuitenkin myös uusille maahantuojille mahdollisuus osallistua jakoon.

Samanaikaisesti tuonninsäännöstelyyn kanssa kiellettiin obligatioiden, osakkeiden ja kuponkien maahantuonti ilman Nationalbankenin lupaa sekä lailla v.1934 ulkomaanrahanmääräisten luottoyhdistysobligatioiden maastavienti keinottelun ehkäisemiseksi. Myöhemmin kiellettiin vielä muidenkin arvopapereiden sekä Tanskan rahan vienti, lukuunottamatta matkustajien tarvitsemia pienehköjä eriä.

Jo v. 1931 oli annettu määräys ulkomaisten saatavien kotimaahan saamisesta. Tämä määräys koski aluksi vain vientisaatavia, mutta laajennettiin myöhemmin koskemaan myös muunlaatuksia saatavia. Sitä vastoin oli ennen sotaa vain lyhyen aikaa voimassa määräys näiden saatavien luovutusvelvollisuudesta.

Sodan aikana yksinkertaistui tuonninsäännöstely huomattavasti, tullen osittain tarpeettomaksi. Pulmana ei enää ollut siinä määrin kuin aikaisemmin tuonnin rajoittaminen, vaan lähinnä maalle elintärkeiden tavaroiden saannin turvaaminen. Siitä huolimatta ja osittain juuri siitä syystä jouduttiin valuuttalainsäädäntöä jälleen tiukentamaan. Arvopapereiden tuontikielto laajennettiin koskemaan myös Tanskan rahaa. Samalla aloitettiin Tanskassa olevien, ulkomaalaisille kuuluvien, arvopapereiden ja muun omaisuuden sekä tanskalaisten omistamien ulkomaisten arvopapereiden ja pääomasijoitusten tarkkailu. Edelleen saatettiin uudelleen voimaan ulkomaisten saatavien luovutusvelvollisuus.

Edelläselostetut ankarammat valuuttamääräykset vahvistettiin lailla 3.8.1940. Mainittu laki, jota kutsutaan nimellä Vareforsyningslov, on tullut myöhemmin useaan otteeseen vähäisin muutoksin uusituksi. Viimeinen tätä koskeva laki on annettu 22.12.1948 ja on se voimassa kuluvan vuoden marraskuun 15. päivään.

Vareforsynings-lain 2.§:ssä oikeutetaan Kauppa-ministeri vapauttamaan Nationalbanken velvollisuudesta lunastaa setelinsä kullalla samoinkuin velvollisuudesta ostaa kultaa. "Korvaukseksi" sitoutuu Nationalbanken valutankaupassaan olemaan yhteistoiminnassa Kuninkaallisen Pankkikomissaarin (Kauppa-ministeri) kanssa. Valuuttapolitiikan yleiset suuntaviivat vahvistetaan Nationalbankenin ja Kauppa-ministeriön neuvottelujen pohjalla.

Samassa laissa valtuutetaan Kauppa-ministeriö ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotka koskevat tavarain tuonnin edistämistä tai rajoittamista,

maan varustamista välttämättömillä tavaroilla, kulutuksen rajoittamista, tavaravarastojen jakamista sekä tuotannon edistämistä tai rajoittamista. Edelleen valtuutetaan Ministeriö vastaaviin toimenpiteisiin viennin suhteen.

Yksityiseen tavaravaihtoon, jolla tarkoitetaan kompensoatiokauppoja, vaaditaan Kauppaministeriön lupa. Lakiin on myös sisällytetty määräys siitä, että jos tällainen tavaravaihto tapahtuu yleisestä poikkeavalla hintatasolla, voi Ministeriö määrätä, että osa vietyjen tavarain maksusta käytetään samassa vaihdossa tuotujen tavarain hinnan alentamiseksi. Tätä määräystä on myös usein käytännössä sovellettu.

Mikäli on kysymys aloista, jotka ensisijassa kuuluvat Maatalous-, Kalastus- tai Rakennusministeriön toimialaan, huolehtii tämä lain ~~lain~~ edellyttämistä toimenpiteistä Kauppaministeriön kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.

Edelleen valtuutetaan Kauppaministeriö antamaan ohjeet ulkomaisten maksujen suhteen sekä määräämään ulkomaisten saatavien mahdollisesta luovuttamisesta Nationalbankinille. Tätä luovutusvelvollisuutta ei ole kuitenkaan koskaan koko ankaruudessaan saatettu voimaan. Sensijaan on ilmoitusvelvollisuus ollut voimassa v:sta 1940.

Kauppaministeriö antaa myös määräykset maksuista clearingin kautta sekä määräykset Englannin sulkutilistä. Viimemainitulla tarkoitettiin tiliä, jolle sodan aikana saatiin maksaa velat Englantiin. Nationalbanken otti kurssiriskin itselleen ja siirsi sodan jälkeen tilille kertyneet varat Englantiin.

Kuten edelläolevasta lienee selvinnyt, on Væreforsynings-laki luonteltaan yleisluonteinen. Tarkemmat määräykset sen soveltamisesta antaa Kauppaministeriö, joka myöskin perustaa tarvittavat virastot ja elimet. Näiden elimien perustamisen suhteen voidaan tehdä valituksia erikoiselle lautakunnalle, jonka Kauppaministeriö asettaa ja joka käsittää lainoppineen puheenjohtajan lisäksi neljä eri elinkeinoelämän haarojen valitsemaa edustajaa.

Væreforsynings-lain §:ssä sanotaan mm.: "Lakia sovellettaessa on huomioonotettava, ettei ole ryhdyttävä mihinkään sellaisiin, normaalia elinkeinoelämää vastaan kohdistuviin toimenpiteisiin, joita ei ole katsottava ehdottoman välttämättömiksi." Edelleen kehoitetaan siinä tarkoin huomioimaan paluumahdollisuus normaaleihin, vapaisiin oloihin. Nämä periaatteet ovat leimaa-antavia koko laille ja niitä toistetaan useaan otteeseen sen muissakin pykälissä.

Lain määräämiä periaatteita on käytännössäkin koetettu soveltaa. Erikoisesti sodan jälkeen tapahtunut rauhallinen kehitys on tehnyt mahdolliseksi, ettei lain sallimiin ankarimpiin toimenpiteisiin ole tarvinnut ryhtyä ja että lakiin perustuvaa valuuttapolitiikkaa ainakin nykyisin voitaisiin melkein kutsua "rikkaan miehen" valuuttapolitiikaksi. Valuuttapolitiikkaa hoitavien elinten ei ole tarvinnut spekuloida päivästä toiseen riittävämmällä valuuttavaroilla, vaan ne ovat jopa reservien turvin voineet siirtyä yhä enemmän valuutankäyttöä rajoittavasta sen käyttöä ohjailevaan ja neuvovaan toimintaan.

Valuutansäännöstelyä hoitavat virastot ja elimet

Vareforsynings-lain 11.§:ssä annetun ohjeen mukaisesti on Kauppaministeriö asettanut erikoisen Vareforsyningsråd-nimisen lautakunnan, jonka tehtävänä lähinnä on toimia hallituksen neuvonantajana lakia koskevissa tulkintakysymyksissä. Lautakunnan tehtävän ollessa laadultaan pääasiassa teoreettinen, on tärkeimmäksi lain käytännölliseksi soveltajaksi muodostunut v.1940 perustettu ja Kauppaministeriön alaisena toimiva Direktoratet for Vareforsyning eli lyhyemmin Varedirektoratet. Mainittu virasto perustettiin samana vuonna lakkautetun Valutacentralenin tilalle ja on sen toiminta laajentunut käsittämään kaiken lain puitteissa tapahtuvan säännöstelyn.

Antaessaan säännöstelyä koskevia määräyksiä, toimii Kauppaministeriö, eli lähinnä juuri Varedirektoratet, läheisessä yhteistyössä talouselämän eri piirien kanssa. Jos on kysymys ulkomaankaupasta, kerää Varedirektoratet sitä koskevan toivomusaineiston eri alojen keskusjärjestöiltä ja neuvoteltuaan niiden sekä Nationalbankenin edustajain kanssa, lähettää sen edelleen Ulkoasiainministeriölle, joka hoitaa käytännölliset kauppaneuvottelut, jolloin sillä tietysti on mahdollisuus kutsua neuvotteluihin mukaan tarpeelliseksi katsomansa määrän asiantuntijoita. Mainita voinee, että Varedirektoratet myös määrää kunkin yksityisen liikkeen ulkomaankaupasta saaman kiintiöosuuden, tosin tällöin pääasiassa noudattaen keskusjärjestöjen toivomuksia.

Ulkomaankauppaan niin läheisesti liittyvän valuuttapolitiikan suuntaviivoista ja sen käytännöllisistä toteuttamisesta sopii Nationalbankin Kauppaministeriön kanssa. Ulkomaankaupassa tarvittavat tuonti- ja vientiluvat myöntää kauppasopimuskiintiöiden pohjalla Varedirektoratet ja sen päätös on sikäli lopullinen, että mitään valuutta-anomusta ei sen lisäksi tarvita. Valuutta on tullut myönnettyksi samalla kuin itse lupakin ja koska luvan antaa Varedirektoratet, edellyttää tämä läheistä yhteistoimintaa Nationalbankin kanssa, joka vuorostaan on selvillä kulloinkin vallitsevasta valuuttatilanteesta. Valuuttatilanteen helppoutta osoittaa, että valuuttavaroja ei suinkaan ilmoiteta päivittäin Varedirektoratille, vaan vasta silloin kun tilanne on syystä tai toisesta muuttunut jonkun valuutan osalta kriittilliseksi. Edelleen pidetään mahdollisena, että jo myönnettyltä tuontiluvulta myöhemmin evättäisiin siihen tarvittava valuutta.

Varsinaisen valuutankaupan hoitavat Nationalbankin sekä n.s. valtuutetut valuutankauppiat, joita ovat kaikki pankit sekä ne pankkiirit (Vekselerere), jotka ovat Kööpenhaminan Arvopaperipörssin jäseniä. Nämä valuutankauppiat saavat toimintaohjeensa lähinnä Nationalbankinilta.

Nationalbankin vahvistaa valuuttakurssit, joita myös valuutankauppioiden on noudatettava. Mikäli kurssin mukainen voitto jää alle Tkr -:50, on valuutankauppias oikeutettu ottamaan edellämämainitun suuruisen minimikursivoiton kultakin toimitukselta.

Valuutankauppialla ei ole oikeutta ilman Natio-

nalbankenin lupaa pitää tiliä ulkomailla eikä luvan saatuaankaan oikeutta pitää tilillään suurempaa saldoa kuin tilin käyttämiseksi on ehdottoman välttämätöntä. Tilillä olevan valuutan vaihto toiseen valuuttaan on sallittu vain Nationalbankenin luvalla.

Valuutankauppiaille on toiminnassaan annettu varsin suuret valtuudet Nationalbankenin siirrettyä niille suurimman osan koko valuutankaupasta. Maksut tapahtuvat niiden kautta eikä mm. tavaramaksuja tarvitse edes lähettää Nationalbankenin hyväksyttäväksi. Kontrollointimahdollisuutensa on Nationalbanken säilyttänyt vaatimalla kuukausittain selvitykset valuuttatilien saldoista ja niiden käytöstä. Varsinainen vapaana oleva valuutta on kuitenkin Nationalbankenin hallussa valuutankauppiaiden ostaessa kulloinkin tarvitsemansa erän päivittäin Nationalbankenista. Mainita voinee, että rembursseihin tarvittava erä poistuu myös tällöin Nationalbankenin valuuttavarannosta, joten mahdollisuutta sillä spekulointiin ei ole. Edelleen on huomattava, että e.m. kuukausittaisia selvityksiä, joita valuutankauppiaiden lisäksi saadaan mm. laivanvarustamoilta, vakuutusyhtiöiltä ja ylipäänsä kaikilta muiltakin, jotka ovat oikeutettuja pitämään ja osittain käyttämäänkin itsenäisesti tilejä ulkomailla, käsitellään Nationalbankenissa lähinnä tilasto- eikä kontrollointimielessä. Viennistä saatavaa valuutaa ei kontrolloida lainkaan. Ilmoitus siitä tehdään "kunnian ja omantunnon kautta" ja sen katsotaan nykyisin jo riittävän.

Voimassaolevia valuuttamääräyksiä

1) Kauppaministeriön määräyksiä

Vareforsynings-lain soveltamista koskevat tarkemmat määräykset antaa Kauppaministeriö. Näitä Kauppaministeriön määräyksiä, jotka ovat luonteeltaan lähinnä asetuksia, kutsutaan tiedoksiannoiksi. Viimeinen valutansäännöstelyä koskeva tiedoksianto on annettu 11.7.47 ja on se edelleen voimassa.

E.m. tiedoksiannon 1.§:ssä selvitetään yleisiä käsitteitä, kuten mitä tarkoitetaan nimityksillä valuuttaulkomaalainen, tanskalaiset ja ulkomaiset arvopaperit, jotka ovat valtuutettuja valutankauppiaita j.n.e. Tämän jälkeen määrätään, että Tanskan rahan maahantuonti on sallittu vain Nationalbankenin luvalla ja että tällainen lupa voidaan antaa myös yleisluonteisena siten, että määrätynsuuruisen rahamäärän tuonti on sallittu.

Edelleen seuraavat p.o. tiedoksiannossa määräykset Tanskan rahan, vekselien, shekkien y.m.s. maastaviennistä, mikä myös on sallittu vain Nationalbankenin luvalla. Tämän jälkeen annetaan tärkeät määräykset ulkomaisten saatavien perimisestä ja luovuttamisesta. Tiedoksiannon mukaan on jokainen n.s. valuuttatanskalainen, jolla tarkoitetaan Tanskan alamaisten lisäksi myös Tanskassa toimintaa harjoittavia muita juriidisia tai fyysillisiä henkilöitä, suhteessa tähän toimintaansa, velvollinen perimään ulkomaisen saatavansa 14 päivän kuluessa sen lankeamisesta. Edelleen hän on velvollinen luo-

vuttamaan täten saadun valuutan 8 päivän kuluessa Nationalbankenille tai valuutankauppiaille. Mikäli kurssia ei aikaisemmin ole noteerattu, määrää Nationalbanken sen, samoinkuin mahdollisista ⁱpoikkeustapauksista.

Ulkomaisia saatavia ei ole lupa ilman Nationalbankenin suostumusta käyttää edes ulkomaisten velkojen kuittaamiseen.

Tanskalaisten ja ulkomaisten arvopaperien maahantuonti ja maastavienti on sallittu vain Nationalbankenin luvalla. Mikäli nämä arvopaperit omistaa ulkomaalainen, on niistä tehtävä ilmoitus Nationalbankenille 14 päivän kuluessa tiedoksiannon voimaantulosta ja koskee mainittu ilmoitusvelvollisuus omistajan lisäksi myös tallettajaa.

Ulkomaalaisen lukuun Tanskassa talletettavien arvopaperien myynti on sallittu vain Nationalbankenin luvalla ja on kaappasumma tällöin talletettava valuutankauppiaan tai säästökassan pitämälle sulkuutilille, jonka käyttö on sallittu myös vain Nationalbankenin luvalla.

Sama 14 päivän ilmoitusvelvollisuus kuin ulkomaalaisella, on myös tanskalaisella omistamiinsa arvopapereihin nähden. Hänen tulee mainitun ajan sisällä tehdä Nationalbankeniin ilmoitus omistamistaan ulkomaisista arvopapereista, ulkomailla olevista tanskalaisista arvopapereista sekä kaikista muistakin pääomasijoituksesta ulkomaille eikä hän ole oikeutettu näitä varojaan käyttämään ilman Nationalbankenin lupaa.

Valuuttatanskalaisen ei ole lupa ilman Nationalbankenin suostumusta myöntää luottoa ulkomaalaiselle ⁺) tai asettaa vakuutta (takaus y.m.s.) hänen puolestaan,

+) lainan t.m.s. muodossa

koskekoonpa tämä laina tai vakuus sitten Tanskan rahaa tai ulkomaan valuuttaa, eikä hän myöskään ole oikeutettu ottamaan itselleen pääoma- tai maksuvelvoitteita ulkomaille lainan t.m.s. muodossa.

Valuuttatanskalaisen ei edelleen ole lupa ilman Nationalbankenin suostumusta ostaa tai vastaanottaa panttina ulkomaalaiselta patenttioikeuksia, filmioikeuksia eikä tekijäoikeuksia eikä hän ole oikeutettu myymään tai panttaamaan vastaavanlaisia tanskalaisia oikeuksia ulkomaalaiselle. Myöskään hän ei ole oikeutettu myymään tai panttaamaan tanskalaisia arvopapereita ulkomaalaiselle.

Lopuksi valtuuttaa edelläselostettu Kauppaministeriön tiedoksianto Nationalbankenin antamaan yksityiskohtaisia määräyksiä tiedoksiannon soveltamisesta, neuvottelemaan muiden keskuspankkien kanssa clearing- ja maksusopimusten noudattamisen valvonnasta sekä vaatimaan niin yksityisiltä kuin viranomaisiltakin tarpeellisiksi katsomansa tiedot ja selvitykset.

Nationalbankenin määräyksiä

a) Valuutan osto

Ulkomailta tulevia maksuja ovat valuutankauppiat oikeutetut ottamaan vastaan, mikäli ne ovat laadultaan juoksevia, ilman Nationalbankenin lupaa. Mainittu lupa tarvitaan sensijaan, jos kyseessä on esim. pääomasijoitus ulkomaalaisen lukuun.

Maksusopimusmaan valuuttaa ei ole ilman e.m. lupaa oikeutta ottaa vastaan muusta kuin sopimusmaasta itsestään. Ulkomaisten saatavien perimis- ja luovutusvelvollisuuden suhteen viitataan edelläselostettuun Kauppa-ministeriön tiedoksiantoon.

Ulkomailta saapuvista maksuista on tehtävä ilmoitus Nationalbankeniin, ja ellei tätä velvollisuutta ole täytetty, on maksu sijoitettava sulkuutilille, jota saa käyttää vasta sitten kun mainittu velvollisuus on täytetty tai Nationalbanken muuten on antanut siihen luvan. Määriä, jotka vastaaotetaan ulkomailta clearing- tai maksusopimuksen puitteissa, ei tarvitse ilmoittaa. Shekkejä ja akreditiiveja, joita ulkomaalaisella on matkakustannusten takia, ei myöskään tarvitse ilmoittaa, enempää kuin valuutankauppiaitten käteismatkavaluutan ostojakaan.

Normaalitapauksessa täyttää ilmoitusvelvollisuuden maksunsaaja itse, mutta valuutankauppialla on myös oikeus tehdä se hänen puolestaan ja viimeainittuja on lisäksi kehoitettu valvomaan, että ilmoituskaavakkeet täytetään asianmukaisesti ja oikein.

Mikäli valuutankauppiaan mielestä maksu ei ole

laadultaan juokseva, on hänen pidätettävä maksu, kunnes Nationalbanken on antanut asiassa ratkaisunsa. Mikäli Nationalbanken ei katso voivansa maksua hyväksyä, on se palutettava takaisin maksajalle.

Valuutankauppiaan saadessa maksumääräyksen ulkomailta on hänellä mahdollisuus - mikäli hän ei itse täytä ilmoituskaavaketta - lähettää ilmoituskaavake maksun mukana, jolloin maksu käsitetään ehdolliseksi, tai sitten pidättää maksu, kunnes asiakas lähettää mainitun kaavakkeen asianmukaisesti täytettynä.

Tehtäessä ilmoitusta transiitokaupasta (t.s. kaupasta, jonka kohteena oleva tavara ei ole sivuuttanut Tanskan tullirajaa), on ilmoituksen sisällettävä, paitsi tietoja itse maksusta, myös viittaus Nationalbankenin aikaisemmin antamaan lupaan itse kaupan suorittamiselle. Mikäli tällainen kauppa on suoritettu siten, ettei tavaran ostoon ole tarvittu valuuttaa Tanskasta, jolloin ilmoitus - ja luovutusvelvollisuus siis koskee vain kaupasta saatavaa voittoa, tehdään ilmoitus vain viimemainitusta.

Nationalbanken määrää valuutanostoissa käytettävät kurssit. Nationalbanken myy valuutankauppiaille näiden tarvitseman valuutan päivittäin keskikurssiin. Asiakkaalle myymästään valuutasta täytyy valuutankauppiaan suorittaa Nationalbankenille kuukausittain 1/4 osto - ja myyntikurssin kokonaiserotuksesta, joten hänen omaksi kurssivoitokseen jää näinollen myös 1/4 samasta erotuksesta. Osto- ja myyntikurssien välinen erotus on seuraava: 1 punta: 2 äyriä, 1 dollari: 2 äyriä, 100 Rfr: 11/2 äyriä, 100 Bfr: 6 äyriä, 100 Sfr: 40 äyriä, 100 Rkr: 40 äyriä.

riä, 100 Nkr: 40 äyriä, 100 Kcs: 10 äyriä, 100 Esc:20 äyriä.

Tanskankruunuja saadaan myydä ulkomaille seuraavasti:

- a) dollareita vastaan pankeille kaikissa maissa, lukuunottamatta Sveitsiä,
- b) Sveitsinfrangeja vastaan pankeille kaikissa maissa,
- c) puntia vastaan islantilaisille pankeille,
- d) k.o. ulkolaisen pankin kotimaan valuuttaa vastaan seuraavissa maissa: Englanti, Belgia, Ranska, Tshekkoslovakia, Hollanti, Portugali, Ruotsi ja Norja.

Erikoisesti kehoitetaan valuutankauppiaita valvomaan, mikäli mahdollista, että myydyt kruunut käytetään juokseviin maksuihin eikä pääomasijoituksiin.

Valuutankauppialla ei ole lupaa vastaanottaa ulkomaalaiselta vakuutta (takaus y.m.s.), mikäli tämä vakuus ei koske sopimuksenmukaisen tavaranvaihdon turvaamista, jolloin siihen ei tarvita Nationalbankenin lupaa.

b) Valuutan myynti

Ulkomaanvaluuttaa ostaessaan on jokaisen ostajan esitettävä n.s. pätevä maksulupa. Tällaiseksi päteväksi maksuluvaksi katsotaan:

1. Tullin tai Varedirektoratin leimalla varustettu todistus siitä, että tuonti on tapahtunut,
2. Varedirektoratin antama maksulupa
3. "Kunnian ja omantunnon" nimessä annettu selitys siitä, että jompikumpi edellämainituista todistuksista luovutetaan perästäpäin
4. Anomus maksuluvan saamiseksi, jonka Nationalbanken tai joku valuutankauppias on hyväksynyt
5. Nationalbankenin antama kirjallinen lupa

A) Tavaraintuonnin maksaminen

Edellä kohdassa 1. mainittu maksutodistus on pätemätön, mikäli sitä ei ole varustettu tullin tai Varedirektoratin leimalla tai siinä on tehty korjauksia, joita ei jompikumpi ole hyväksynyt. Tällaisen maksutodistuksen kontrolloinnin, ^{sen} suhteessa Varedirektoratin myöntämään tuontilupaan, voi suorittaa vain tulli, Varedirektoratet tai Nationalbanken. Todistuksen voimassaoloaika on, ellei siihen ole toisin merkitty, yksi vuosi, lasketuna sen kuukauden lopusta, jolloin tavarain tullikäsitely on tapahtunut. Mikäli maksu ei mainitun ajan kuluessa ole voinut tapahtua, voidaan todistuksen voimassaoloajalle anoa pidennystä Varedirektoratilta.

Maksutodistukseen merkityn valuuttamäärän tulee kattaa tavaran ostohinta, rahti, vakuutus sekä muut kustannukset. Rahtikustannuksiin on laskettava, mikäli se rahtiasiakirjoista käy selville, vain rahti ensimmäiseen tanskalaiseen satamaan tai Tanskan rajalle.

F.o.b. - ostossa on maksutodistukseen erikseen merkittävät niitä varten varatuille kohdille laskun määrä, ^{a/} Indin määrä sekä se osa rahdista, joka maksetaan Tanskassa. C.i.f. - ostossa ei laskua ja rahtia tarvitse spesifioida, ainoastaan Tanskassa maksettava rahti on merkittävä erikseen. Kummassakin tapauksessa kehoitetaan huomioimaan tarkoin, ettei Tanskassa maksettavan rahdin osuudelle myönnetä ulkomaanvaluutta.

Rahtia varten saadaan valuutta myöntää vain mikäli se sisältyy maksutodistukseen. Laivanvarustamoille ja speditioliikkeille voidaan kuitenkin myöntää valuutta sanottuun tarkoitukseen, mikäli he esittävät jonkun muun pätevän maksuluvan.

Tullikäsittelyä varten täytyy tullille esittää tuontiluvan ja maksutodistuksen lisäksi myös ulkomainen lasku. Jos tavara on edelleen myyty toiselle liikkeelle, jolla on siihen oma tuontilupa, tapahtuu tullikäsittely tanskalaisen laskun pohjalla. Tällöin on tästä kuitenkin tehtävä merkintä maksutodistukseen, jonka Varedirektoratet puolestaan vaihtaa toiseen todistukseen, jonka perusteella maksu ulkomaille sitten voi tapahtua.

Maksutodistuksen tulee olla asetettu siinä rahalajissa, missä se on laskutettukin, mutta maksu suoritetaan aina vastaanottajamaan valuutassa, jollei todistukseen ole toisin merkitty.

Myyty valuuttamäärä on merkittävä maksutodistukseen, varustettuna lisäksi päivämäärällä ja valuutankauppiaan leimalla. Maksutodistus, joka ei ole tullut kokonaan käytetyksi, luovutetaan takaisin vain siinä tapauksessa, että tuoja selittää maksavansa sillä k.o. tavaran lopputoimituksen. Käytetyt maksutodistukset lähetetään päivittäin Varedirektoratille.

Ulkomaista velkaa ja saatavaa ei ole lupa ilman Nationalbankenin suostumusta kuitata keskenään. Suostumusta anottaessa on mukaan liitettävä pätevä maksutodistus.

Ennakkomaksullaa tarkoitetaan tapausta, jossa ei esitetä tullin leimaamaa maksutodistusta, Näihin tapauksiin luetaan myös remburssi. Tällaisessa ennakkomaksutapauksessa tulee tuojan luovuttaa edellä kohdassa 3. mainittu "kunnian ja omantunnon" nimessä annettu selitys. Erikoista huomiota on valuutankauppiaan tällöin kiinnitettävä maksun perusteena olevaan tuontilupaan, siinä mahdollisesti oleviin erikoisehtoihin ennakkomaksun varalta sekä sen voimassaoloaikaan, ettei esim. remburssin voimassaoloaikaa aseteta pitemmäksi kuin tuontilupa edellyttää.

Mikäli ennakkomaksun suorittaa toiminimi, jolla ei itsellään ole tuontilupaa, mutta joka on myynyt tavaran edelleen toiselle tällaisen tuontiluvan omaavalle toiminimelle, on kummaltakin toiminimeltä vaadittava p.o. selitys.

Selitys luovutetaan takaisin ainoastaan maksulupaa vastaan. Mikäli maksulupaa ei voimassaoloajan sisällä esitetä, on selitys lähetettävä Varedirektoratille, joka ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Niissä tapauksissa, joissa myytyä valuuttaa ei ole käytetty (esim. remburssi), on selitys lähetettävä Varedirektoratille, joka antaa luvan takaisinmaksuun. Tämä määräys ei kuitenkaan koske alle 10% suuruisia jäännöseriä.

B) Maksut, jotka eivät koske tavaraintuontia

Sellaisiin ulkomaille meneviin maksuihin, jotka eivät koske tavaraintuontia, on hankittava Nationalbankenin lupa. Tästä säännöstä on kuitenkin huomattava määrä poikkeuksia. Kaikissa allaluetelluissa tapauksissa on valuutankauppias itse oikeutettu myöntämään niihin tarvittavan valuutan:

1. Ilmoitusmaksut
2. Sanoma- ja aikakauslehtien tilausmaksut
3. Vieraskieliset kirjat ja lehdet sekä nuotit
4. Tanskalaisten kustantamoiden maksut kirjailijoille, taiteilijoille ja säveltäjille
5. Tanskalisten sanoma- y.m. lehtien maksut toimitusaineistosta
6. Ulkolaisten yhdistysten jäsenmaksut. Tähän ei ole laskettava kongressien y.m.s. osanottomaksuja
7. Maksut passiviseerauksista ja virallisista todistuksista
8. Tanskalaisia patentti- ja tavaramerkkioikeuksia koskevat rekisteröimis- ja vuosimaksut

9. Valmistuslisenssit ja ulkomaisten koneiden vuokrat. Näihin tarvitaan kuitenkin Varedirektoratin lupa
10. Filmilisenssit. Samoin vain Varedirektoratin luvalla
11. Viennistä ja transitokaupoista aiheutuvat agenttiprovisiot. Provisio transitokaupasta on korkeintaan 5%. Kompensatiokauppojen provisiot on Nationalbankenin hyväksyttävä
12. Käyttämättä jääneen matkavaluutan palautus ulkomaille. Maksimi Tkr 200:-. Palautus voi tapahtua vain samassa valuutassa, millä kruunut aikoinaan ostettiin
13. Matkatoimistojen suoritukset ulkomaisten yhteyksiensä puolesta myymistään matkalipuista
14. Tanskalaisten laivanvarustamoiden ja speditio-
liikkeiden rahti- ja speditiokustannukset. Mikäli on kyseessä maksu, joka liittyy italialaiseen kompensatiokauppaan, vientirahdin maksu Ruotsiin tai maksu Sveitsiin, on lupa saatava Nationalbankenilta
15. Ulkolaisten laivojen aikarahtausmaksut
16. Tanskalaisten laivojen satama- ja luotsimaksut ulkomaiden satamissa. Näihin lasketaan mm. lastaus- ja purkausmaksut, korjaukset, miehistön valuuttapalkka jaelintarve- sekä polttoainemaksut
17. Tanskalaisten laivojen vakuutusmaksut
18. Vientitavaroiden vakuutusmaksut
19. Jälleenvakuutusmaksut eräin poikkeuksin

20. Ulkomaille otettujen henkilövakuutusten vuotuismaksut, mikäli vakuutus on otettu ennen 9.4.1940
21. Muusikerien ja näyttämötaiteilijain palkat ja palkkiot, mikäli ne ovat Musikkrådetin hyväksymät
22. Varedirektoratin hyväksymät artistipalkat ja -palkkiot
23. Urheilutilaisuuksien järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Tarvitaan Dansk Idræts-Forbundin hyväksyminen
24. Palkkiot ulkomaisille esitelmänpitäjille, mikäli anomuksen tekee joku oppilaitos, yhdistys t.m.s. Maksimi on tällöin Tkr 300:-
25. Ulkomaalaisen Tanskassa säästämä työansio. Ainoastaan ensimmäisen puolen vuoden kuluessa maahantulosta ja korkeintaan puolet tulosta. Määrä merkitään passiin.
26. Asianajopalkkio, mikäli sen on Sagførerrådet hyväksynyt
27. Ammatillisten kirjeenvaihtokurssien kuukausimaksut
28. Ulkomaille olevan tanskalaisen omaisuuden veroy.m. viralliset maksut. Tällöin on kuitenkin todistettava, ettei mainitun omaisuuden tuotto riitä maksuihin
29. Lahjat. Ainoastaan tärkeinä merkkipäivinä (häät, hopeahäät, mutta ei periodittain toistuvina juhlapäivinä kuten joulu tai syntymäpäivä) ja korkeintaan Tkr 50:-

30. Eläkkeet. Vain mikäli siihen on oikeuden ennen 9.4.1940 määräämä velvollisuus ja mikäli eläkkeensaaja on asunut ennen samaa päivämäärää ja asuu kiinteästi edelleen ulkomailla
31. Avustus- ja elatusmaksut. Vain mikäli ne ovat viranomaisen määräämät ja saaja asuu vakinaisesti ulkomailla.
32. Tanskassa olevien ulkolaisten pääomasijoitusten korko ja tuotto. Vain mikäli maksua annetaan 3 kk:n sisällä sen maksuunlankeamisesta. Maksua voidaan suorittaa ulkomaiselle toiminnimelle tai yhtiölle korkeintaan Tkr 100.000: vuodessa ja yksityishenkilölle korkeintaan Tkr 12.000:- vuodessa. Mikäli kyseessä on Tanskan alamainen, voidaan maksu suorittaa vain mikäli hän on ennen 9.4.1940 asunut kiinteästi ulkomailla eikä hän senjälkeen ole vakituisesti oleskellut Tanskassa
- 33.a. Maksut arvotuista valtion ja kunnan obligatioista
- b. Maksut arvotuista Luotto- ja Hypoteekkiyhdistysobligatioista, mikäli arvonta on tapahtunut kesä - heinäkuussa 1948 tai myöhemmin. Sekä a. että b. kohtaa koskee määräys, että maksua on annettava 3 kk:n sisällä sen maksuunlankeamisesta ja että jos kyseessä on Tanskan alamainen, edellytetään hänen asuneen ulkomailla ennen monesti mainittua 9.4.1940.

C) Arvopaperit

Tanskalaisten ja ulkolaisten arvopaperien maahantuonti on sallittu vain Nationalbankenin luvalla. Tämä lupa on tullin maahantuotaessa leimattava. Valuutankauppiaille on kuitenkin lupa vastaanottaa ulkomailta lähetettyjä arvopapereita ja kuponkeja, mutta niistä on valuutankauppiaan tehtävä ilmoitus Nationalbankenille ja niiden käyttö on sallittu ainoastaan viimeainitun antaman kirjallisen luvan perusteella.

Tanskalaisten ja ulkolaisten arvopaperien lähettäminen ja mukaanottaminen ulkomaille on niinkään sallittu vain Nationalbankenin luvalla. Eräiden arvopaperien, joista voidaan mainita eräät luottoyhdistysobligaatit, maastavienti on kokonaan kielletty.

Valuuttatanskalainen on ^{ilmoittamaan/}velvollinen omistamansa ja ulkomailla talletetut tanskalaiset ja ulkolaiset sekä Tanskassa olevat ulkolaiset arvopaperit Nationalbankenille. Mainittu ilmoitus on tehtävä 14 päivän kuluessa arvopaperien saamisesta eikä ilmoitusvelvollisuuden alaisia arvopapereita ole lupa käyttää ilman Nationalbankenin lupaa.

Sama ilmoitusvelvollisuus koskee valuuttaulkomaalaista, joka Nationalbankenin luvalla on saanut Tanskassa olevia tanskalaisia tai ulkolaisia arvopapereita, joita ei viipymättä viedä Nationalbankenin luvalla maasta. Ulkomaalaisen lukuun maassa talletettuja arvopapereita ei ole lupa, riippumatta siitä, missä muodossa tallettaminen on tapahtunut, luovuttaa omistajalle tai talletuk-

senhaltijalle ilman Nationalbankenin suostumusta. Sama suostumus tarvitaan, jos ulkomaalaisen lukuun maahan tuotuja tai maassa jo olevia arvopapereita halutaan myydä.

Jos Nationalbanken on antanut luvan tämänlaatuis-
ten arvopaperien myyntiin, annetaan luvassa tavallisesti
ohjeet kauppasumman käyttämisestä. Periaatteessa ei suos-
tuta määrän siirtämiseen ulkomaille, vaan talletetaan se
kruunutilille, jonka käyttöön tarvitaan myös National-
bankenin lupa, mikäli käyttö ei koske tilinhaltijan hen-
kilökohtaisia menoja ja kuitunkeja maassa, lahjoja t.m.s.
Edelleen voidaan antaa lupa määrän käyttämiseen kruunu-
määräisten obligaatioiden ostamiseksi. Näidenkin obli-
gaatioiden tallettaminen ja käyttö on Natinalbankenin
valvonnan alainen.

D) Matkavaluutta

Matkavaluutan myöntävät osittain Nationalbanken osittain valuutankauppiaat. Ulkomaanmatkat on jaettu kahteen ryhmään: liikematkoihin ja muihin matkoihin; viimemainittuihin luetaan myös turistimatkat. Kukin myönnetty matkavaluuttaerä merkitään passiin. Turistimatkaa varten myönnettyä valuuttaa merkittäessä on lisättävä matkan laatua koskeva huomautus. Matkalippua Euroopan ulkopuolelle ei ole oikeus myydä ennenkuin matkaa varten tarvittava valuutta on myönnetty ja merkitty passiin.

Matkavaluutan myöntäminen tapahtuu seuraavien sääntöjen mukaan:

Valuutankauppiaat ovat oikeutetut myöntämään matkavaluutan liikematkoja varten. Liikematkoilla ymmärretään asianomaisen elinkeinon harjoittamiseen liittyviä matkoja, joten tähän ryhmään luetaan mm. sanomalehtimiesten ja asianajajien matkat. Epäselvissä tapauksissa on asia siirrettävä Nationalbankenin ratkaistavaksi. Mikäli matka tehdään jonkin liikkeen tai muun yhtymän puolesta, on anomus tehtävä tämän nimissä.

Liikematkaan myönnettävän valuuttamäärän suuruus määräytyy matkapäivien mukaan. Kutakin maata varten on Nationalbanken vahvistanut maksimimäärät, jotka on laskettu yhtä matkapäivää kohti ja joita valuutankauppiaan on liikematkavaluuttaa myöntäessään noudatettava, Näistä määristä voitane mainita seuraavat:

Ruotsi.....Rkr 50:-,	Norja.....Nkr 50:-,
Suomi..... Mk 4.000:-,	Belgia....Bfr 1.000:-,
Englanti....£ 5.-.-	Ranska....Rfr 4.000:-
Hollanti...Hfl 40:-	Sveitsi...Sfr 50:-
U.S.A.....\$ 20:-	

Matkalta palattua on käyttämättä jäänyt valuutta myytävä takaisin valuutankauppiaille, joka tällöin sekä myöhemmin mahdollisesti uutta valuuttaa myöntäessään on velvollinen valvomaan, että Nationalbankenin määräyksiä käytetyn valuutan suhteesta matkapäiviin on noudatettu. Takaisin ostettu matkavaluutta merkitään myös passiin ja havaituista väärinkäytöksistä on tehtävä ilmoitus Nationalbankenille.

Kulumassa olevan kalenterivuoden aikana on valuutankauppias oikeutettu ilman Nationalbankenin lupaa myymään myös turistivaluutta Suomeen, Islantiin, Norjaan, Ruotsiin, Englantiin, Ranskaan, Hollantiin ja Irlantiin tehtäviä turistimatkoja varten. Valuutta voidaan myydä yhdessä tai useammassa erässä tai yhdessä tai useammassa valuutassa, mutta ei kuitenkaan yhteensä yli Tkr 500:- arvosta matkustajaa kohden. Alle 12-vuotiaalle lapselle voidaan myydä vain puolet mainitusta määrästä.

Mikäli p.o. valuutta myydään useammassa erässä, on valuutankauppias velvollinen tarkistamaan, että asianomainen henkilö on välillä todella ollut matkalla siinä maassa, minne aikaisempi valuuttaerä oli myönnetty.

Matkavaluutan muihin kuin liikematkoihin ja edellä lueteltuihin turistimatkoihin myöntää Nationalbanken.

Kaikki hyväksytyt matkavaluutta-anomukset on kuukausittain lähetettävä Nationalbankeniin, jossa ne läpikäyvät samanlaisen käsittelyn kuin aikaisemmin puheena olleet muut valuutta-anomukset.

Kööpenhaminassa, 20.päivänä huhtikuuta
v. 1949

Tapio Norkonmaa